

Projekt Provjera točnosti informacija o zdravlju (NPOO C1.1.1.R6-12)

Projektni newsletter br. 6 (kolovoz 2024.)

Projekt naziva *Provjera točnosti informacija o zdravlju pod palicom Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu* želi doprinijeti rješavanju problema dezinformacija u javnom prostoru iz područja zdravlja. Naime, medijski prostor i društvene mreže ispunjene su ogromnom količinom informacija o zdravlju zbog čega je Svjetska zdravstvena organizacija 2020. godine, uz pandemiju, proglasila i infodemiju. Kroz suradnju nositelja projekta s partnerima (KBC Split, MedILS i Hrvatska udruga sveučilišnih žena), projekt će doprinijeti jačanju kapaciteta postojećih provjeravatelja informacija o zdravlju, unaprjeđenja postojećih procesa provjere točnosti informacija o zdravlju te poticanju kritičkog mišljenja. Projekt je započeo u rujnu 2023. godine i traje do veljače 2025. godine.

Ovaj dokument predstavlja kratki *newsletter* za sve zainteresirane pojedince kako bi proširili vijest o projektnim aktivnostima i povećali utjecaj projekta.

AKTIVNOSTI PROJEKTNE SKUPINE

29. kolovoz 2024. ([link](#))

Prof. Benjamin Đulbegović, hematolog i onkolog iz SAD-a održao predavanje o dokazima u medicini. Profesor Benjamin Đulbegović, jedan je od vodećih svjetskih onkologa i hematologa. Porijeklom iz Sarajeva, prof. Đulbegović već više od 30 godina živi u SAD-u gdje je šef odjela onkologije na Sveučilištu South Florida i direktor Centra za medicinu utemeljenu na dokazima i istraživanja učinaka liječenja. Tijekom predavanja o medicini temeljenoj na dokazima okupljenima je obrazlagao kako funkcionirati u okolnostima suprotstavljenih tvrdnji, odnosno kako, primjerice, odabrati dijagnostički test i terapiju.

KORISNI DOKAZI

Intervencije za odvikavanje od pušenja u hospitaliziranih bolesnika ([link](#))

U 2020. godini, 32,6% svjetske populacije koristilo je duhan. Hospitalizacija može potaknuti pokušaj prestanka pušenja. Započinjanje tretmana za prestanak pušenja, kao što su farmakoterapija i/ili savjetovanje u bolnicama može biti učinkovita preventivna zdravstvena strategija. Stoga je proveden Cochraneov sustavni pregled kako bi se istražile intervencije korisne za podršku hospitaliziranim osobama koje puše u prestanku pušenja na minimalno 6 mjeseci. U pregled su uključena 82 istraživanja na preko 42 tisuće ispitanika koja su provedena u 17 zemalja. Istraživanja u uspoređivala savjetovanje i/ili lijekove poput nikotinskih zamjena, vareniklina i bupropiona s placebo tretmanima ili izostankom tretmana. Ispitanici koji su dobili savjetovanje u bolnici i nastavljali s njim nakon otpusta bili su uspješniji u prestanku pušenja. Nikotinska zamjena i vareniklin su također učinkoviti kad se počnu koristiti u bolnici. Postoji manje dokaza o učinkovitosti bupropiona i nedovoljno dokaza za učinkovitost digitalnih intervencija i telefonskih linija za podršku nakon otpusta.

Oralni minoksidil za liječenje muškog tipa gubitka kose ([link](#))

Saznanja iz kliničkih ispitivanja koja procjenjuju oralni minoksidil za muški tip gubitka kose (MPHL, androgena alopecija kod muškaraca) su rijetka i ograničena. U jednom od prvih ispitivanja za usporedbu oralnog minoksidila s topikalnim minoksidilom za MPHL, srednja promjena terminalne i ukupne gustoće kose u 24. tjednu nije se razlikovala između pacijenata liječenih oralnim minoksidilom (5 mg dnevno) i pacijenata tretiranih topikalno 5% otopinom minoksidila. Međutim, skupina koja je uzimala oralni minoksidil imala je veći postotak povećanja gustoće terminalne dlake na tjemenu i bolje rezultate na fotografskoj procjeni. Oba tretmana općenito su se dobro podnosila.

Iako su daljnja istraživanja neophodna kako bi se potvrdila relativna učinkovitost ovih terapija, rezultati podržavaju oralni minoksidil kao alternativnu terapiju za MPHL za pacijente koji toleriraju i preferiraju oralnu terapiju.

PROVJERA: Je li *Helicobacter pylori* normalna pojava? ([link](#))

H. pylori je bakterija koja prema nekim istraživanjima inficira više od pola svjetske populacije, uz promjenjivu učestalost ovisno o različitim socioekonomskim i higijenskim uvjetima. U zemljama u razvoju učestalost infekcije iznosi oko 80-90%, dok je u razvijenim zemljama nešto niža. Dosadašnja istraživanja su povezala infekciju s *H. pylori* s različitim bolestima želuca koje mogu varirati od kroničnog gastritisa, želučanog ili duodenalnog ulkusa pa sve do karcinoma želuca i niskomalignih limfoma. Zbog uloge koju infekcija *H. pylori* ima u razvoju karcinoma želuca, Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je *H. pylori* karcinogenom prvog reda još 1994. godine. Sustavni pregled objavljen 2017. godine navodi kako je uspješna eradikacija infekcije *H. pylori* dovela do smanjenja rizika za razvoj karcinoma želuca od čak 44% te je najveća dobrobit liječenja postignuta kod pacijenata u ranoj fazi infekcije. Važnost otkrića uloge *H. pylori* u nastanku želučanih bolesti okrunjena je i Nobelovom nagradom za medicinu 2005. godine što daje dodatnu važnost jačanju svijesti i borbi protiv ove infekcije. Unatoč brojnim istraživanjima i saznanjima o ovoj bakteriji, brojne nepoznanice još uvijek ostaju neotkrivene. Potpuni načini širenja zaraze ovom bakterijom još uvijek ostaju nepoznati kao i točni mehanizmi kako ova bakterija dovodi do nastanka želučanog karcinoma, ističući pritom „afričku enigmu“ gdje su znanstvenici opazili nerazmjer u prevalenciji infekciji koja je iznimno visoka te prevalencije karcinoma želuca koja je niža nego što je očekivano. S druge pak strane, istraživanja konzistentno otkrivaju štetne učinke infekcije ovom bakterijom te je sustavna i učinkovita borba temeljena na znanstvenim dokazima i smjernicama relevantnih stručnih udruženja ključna u smanjenju negativnih posljedica koje nosi ova bakterija.

Ured za provjeru točnosti informacija o zdravlju je dio Centru za medicinu utemeljenu na dokazima.

U radu Centra sudjeluju znanstvenici i nastavnici s Katedre istraživanja u biomedicini i zdravstvu, Katedre za medicinsku humanistiku i Hrvatskog Cochranea, uz kontinuiranu suradnju s Odjelom za znanstveni rad KBC-a Split i MEFST-ovim Uredom za znanost.